

12. KIBEN BÍZOL?

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Felhasznált irodalom:

BARTH, K., Kis dogmatika, Budapest é.n.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.

KITTEL, G. (Hrsg.), Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament, Stuttgart 1965.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.

WESTERMANN/JENNI, Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament, München 1978.

<http://abibliamindenkie.hu>

Az ígélet földje felé vezető út során végig szüksége volt arra a népnek, hogy megbízzon Istenben. Már ahhoz is az Istenben való bizalomra volt szükség, hogy elinduljanak Egyiptomból, hogy a kettéválasztott tengeren átkeljenek. A pusztai vándorlás teljes ideje alatt Istenben is és az Őt képviselő Mózesben is meg kellett bízniuk.

Amikor az Istenbe vetett bizalom és reménység alábbhagyott, félni kezdtek, csökkent a bizalom. A nép zúgolódni kezdett, és visszavágyott a régi életébe. Azonban Isten újra és újra bizonyította, hogy szereti népét, és ezért tenyerén hordozza őket. Az út során ezt a bizalmat erősítette a szövetség megkötése, a törvényadás.

Bizalom a Bibliában:

Ószövetség:

A héber „bátah” ige jelenti azt, hogy megbízni valakiben. Ima és énekszövegek mellett leggyakrabban a Zsoltárok könyvében fordul elő a szó. A bizalom jelenti a biztonság állapotát vagy a biztonságban létről való meggyőződést. Aki biztonságban érzi magát, az nem fél, és ha egy félelmetes helyzetbe kerül, akkor sem omlik össze. *„Ha egy egész tábor jön is ellenem, nem fél a szívem. Ha háború tör is rám, én akkor is bizakodom.”* (Zsolt 27,3) Az Ószövetség tanítása szerint minden remény alapja az Istenbe vetett bizalom. Az ószövetségi tanítás szerint egyedül és kizárólagosan az Úrban való bizalomnak van létjogosultsága. Szabadítást vagy áldást nem várhat az ember, csak Istentől. Ez a bizalom magába foglalja a szabadításba vetett reménységet (Jób 11,18), az atyák Istenébe vetett hitet (Zsolt 22,4). *„Legyen az Úrban bizodalmod, ezt tanítom ma neked, bizony, neked!”* (Péld 22,19) Ez a bizalom azt jelenti alapvetően, hogy a hívő ember reménységgel gondol a jövőjére. Isten megígéri, hogyha bízik Benne az ember, akkor életén áldás lesz. *„Olyan lesz Jákób maradéka a többi nép között, mint az Úrtól jövő harmat, mint a fűre hulló zápor, mert nem emberben reménykedik, nem emberekben bízik.”* (Mik 5,6)

Istenbe vetett bizalom alapja:

- Isten ígérete: *„Hívj engem segítségül a nyomorúság idején, és megszabadítalak téged, és te dicsőítesz engem.”* (Zsolt 50,15) *„Jót teszek veled.”* (1Móz 32,10)
- Isten személye: Ő hűséges, amit ígér, azt megtartja. (2Sám 22,31) Isten nem változik meg.
- A hívő ember tapasztalata Isten gondviseléséről. *„Áldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk”* (Zsolt 68,20)

Az ószövetségi kegyesség alapvonása az Istenbe vetett bizalom. A bizalom különösen is jelentőssé válik a határhelyzetekben, amikor az ember fél, amikor valamilyen ismeretlen feladat, helyzet előtt áll, amikor azt látja, hogy erejét meghaladó feladatot kap.

A pusztai vándorlás idején a bizalom elsősorban azt jelentette, hogy a választott nép bízik Istennek abban az ígéletében, amelyet Ábrahámnak adott: hogy nagy néppé teszi, utódokat ad és hazát. (1Móz 12,7) A bizalom reménységet is jelentett a vándorlás során, hogy Isten szerető Atyaként gondoskodik népéről minden nehézségben. A bizalom jele, ha engedelmeskednek, a törvényeit betartják, nem zúgolódnak, és nem vetik másba a bizalmukat.

Hamis bizalom:

A másba vetett bizalom a hamis bizalom. Az Ószövetségben találkozunk számtalan esettel, amikor az Istenbe vetett bizalom hiánya, a félelem, aggodás, elégedetlenség oda vezetett, hogy az emberek nem hittek Istenben, és nem Őbenne vetették a bizalmukat. A legnagyobb kísértést a látható és kézzelfogható bálványokban való bizalom és hit jelentette. Ezért hangzott Isten üzeneteként folyamatosan a próféták szájából a tiltás. *„Meghátrálnak, csúfosan megszégyenülnek, akik bálványokban bíznak, akik szobroknak mondogatják: Ti vagytok az isteneink!”* (Ézs 42,17) *„Gyűlölöm a hitvány bálványok híveit, mert én csak az Úrban bízom.”* (Zsolt 31,7)

Az emberi erőbe vetett bizalom sem kedves Istennek. A győzelmet Isten népe számára a háborúban nem az emberi erő hozta, hanem Isten ereje. *„Jobb az Úrnál keresni oltalmat, mint előkelő emberekben bízni.”* (Zsolt 118,9) Ugyanez a gondolat másként megfogalmazva: *„Ezt mondja az Úr: Átkozott az a férfi, aki emberben bízik, és testi erőre támaszkodik, az Úrtól pedig elfordul a szíve.”* (Jer 17,5) Emberben hiábavaló bízni, mert halandó (Jób 8,9).

Újszövetség:

A héber „bátah” ige görög főnévi megfelelője: pepoiqa. A fogalom jelentéstartalma egyezik a héberével. Olyan bizalmat jelent, amely magában foglalja a béke, nyugalom és biztonság fogalmát is. Az Ószövetségben a bizalom elsősorban a jelen helyzetre adott válasz volt, az Újszövetségben eszkatológikus jellegű inkább. Aki bízik, az bízik az Isten hűségében, érvényesnek tartja Isten ígéletét. A bizalom azt jelenti, hogy ráhagyatkozik a hívő ember Isten ígéreteire, valóságnak tekinti Isten irgalmasságát, amit Krisztus közbenjárása révén ígér az embernek. A bizalom jelenti azt a fajta teljesen Istenre való hagyatkozást, amely akár a mártírságig vezet.

Jézus és a bizalom:

Jézus példát mutatott arra, hogy mit jelent bízni az Atyában. Földi élete legnagyobb próbáit úgy állta ki, hogy az Atyába vetett bizalma feltétel nélküli volt.

– Jézus Istenbe vetett bizalmát igazolja a megkísértésének a története. Nem tudta a Sátán eltántorítani, nem tudta megingatni az Istenbe vetett bizalmát.

– Az Istenbe vetett bizalom különösen látható halálakor. A főpapok, írástudók és a vének csúfolódtak Jézussal azon, hogy hiába bízott Istenben, mert nem segíti meg Őt. Őt semmi sem bizonytalanította el. Mert bízott Istenben, Aki tudja, hogy mi a jó. *„Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem amint te.”* (Mt 26,39)

A keresztyén ember bizalma:

– A keresztyén ember bizalma a földi életre nézve az jelenti, hogy ráhagyatkozik a mennyei szerető Atya gondviselésére, nem aggodalmaskodik a földi élet szükségletei miatt. (Mt 6,25–34) A biztonságát nem az anyagi javak jelentik (Lk 12,18), nem azért nyugodt, mert anyagi biztonságban él, mint a bolond gazdag. Nehézségek idején is Istenhez fordul, tőle kér és vár segítséget. Azért bízik, mert tudja azt, hogy az élete alakulása Isten tudtával történik. A Heidelbergi Káté 1. kérdés-felelete összekapcsolja a földi és mennyei életre vonatkozó keresztyén bizalmat: A mennyei Atyám **„akarata nélkül egy hajszál se hullhat le fejemről, sőt mindennek üdvösségemre kell szolgálnia.”** Nem csak a földi életet irányítja Jézus, de úgy irányítja, hogy az a mennyekre mutasson előre.

– A keresztyén ember bizalma a mennyei életre is vonatkozik, ami azt jelenti, hogy bízik Isten kegyelmében, hogy Isten a Krisztus érdeméért megbocsát neki, és ezért a mennyek országába kerül. „*Abban lett teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizalommal tekinthetünk az ítélet napja felé, mert ahogyan ő van, úgy vagyunk mi is ebben a világban.*” (1Jn 4,17)

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Ismerje meg és tudja elmondani segítséggel a hajósinas történetét. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Zsoltárok könyve 37,5.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Legyen képes a hajósinas történetét összefüggően elmondani, az ok-okozati összefüggéseket megfogalmazni. ○ Tudja értelmezni és megjegyezni a lecke Igéjét: Zsoltárok könyve 37,5.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A bizalom kérdése fejlődéslélektanilag a korai csecsemőkorhoz, a kötődés kialakulásának időszakához kapcsolódik. Az egészségesen kötődő gyermek, akit nem ért nagyobb törés, csalódás, alapvetően a bizalom állapotában él, bizalommal hagyatkozik szüleire, nem kérdőjelezi meg szeretetüket, gondviselő jó szándékukat. Ugyanebből a bizalomból táplálkozik az az egyszerű, gyermeki hit, ahogy Isten felé fordul.

Ugyanakkor a harmadikos gyermekek társas kapcsolataikban megélik a csalódást és a bizalomvesztést is. Összegzik a társaik körében szerzett visszatérő tapasztalatokat, és különbséget tesznek aközött, hogy kiben bíznak meg és milyen területen.

Csoportunkban lehet olyan gyermek is, akinek alapvető problémái vannak a bizalommal. John Bowlby kötődésmélete szerint megkülönböztetünk biztonságosan kötődő, bizonytalanul kötődő, elkerülő és bizonytalanul kötődő, ellenálló típust. Egy óra nem elegendő arra, hogy besoroljunk bárkit is valamelyik csoportba, de fontos tudnunk, hogy a bizalom megélése, kifejezése, tapasztalata egyéni eltéréseket mutathat, aminek akár személyiségfejlődési háttere is lehet.

A bizalom ellentétes érzelve a félelem. A gyermek félelme mögött sok minden lehet. Lehetnek olyan hírek, képek, elképzelések, amelyek a gyermek élete fölött helyezkednek el, mégis elérik a gyermeket és félelmet alakítanak ki benne. Ilyenek a háború, atomkatasztrófa lehetősége, a hírekben is egyre gyakrabban előforduló keresztyénüldözés, de bármilyen erőszakot, veszélyt közvetítő kép, ami eljutott a gyermekhez. A bizalom ezeknek a félelmeknek a területére is

kiterjed. Rá tudjuk-e bízni Istenre az életünk alakulását, elhiszük-e, hogy Ő gondot visel rólunk?

Az óra célja, hogy a gyermek felismerje, hogy ki mindenkin bízhat, és ráirányítsa a figyelmét Istenre, Akire minden helyzetben hagyatkozhat. A félelmünket Istenhez vihetjük, Aki a megannyi tulajdonságával biztosíték arra, hogy nála jó helyen vagyunk.

Az óra során többször is játszhatunk bizalomjátékot. Hívjuk fel a figyelmet a játék komolyságára! A bizalmat könnyű elveszíteni, és nehéz visszaszerezni egy játékban is. Itt a lehetőség, hogy megbízhatónak bizonyuljanak, ami nagy kincs.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Bizalom és ráhagyatkozás feltárása és az Isten iránti bizalom erősítése.

Kognitív cél: A bizalom, ráhagyatkozás életszerű helyzeteinek a felismerése és átgondolása.

Affektív cél: A bizalmat és ráhagyatkozást segítő és gátló tényezők feltérképezése.

Pragmatikus cél: A bizalom és a ráhagyatkozás helyzeteinek a gyakoroltatása. (kiben, mikor, hogyan)

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Bizalomjáték: Csak a neved után! A gyermekek rendeződjenek párba! Egyiküknek kössük be a szemét, hogy ne lásson! Miután kialakultak a párok, a bekötött szeműt szólongassa a nevén a társa! Vezesse a térben csak a neve hangoztatása segítségével! Kérjük meg a gyerekeket, hogy vigyázzanak bekötött szemű rábízottaikra. Ne vezessék olyan helyre, ahol ütközés jöhet létre! Pár perc után hirdessünk szerepcserét! A tapasztalatok, átélések megbeszélése: • Hogyan érezted magad? • Nehéz volt vagy könnyű megbízni és követni a társadat? • Nehéz volt meghallani a nevedet, odafigyelni? Vagy: Bizalomjáték: Akadálypálya Leírását a munkáltató tankönyvben találjuk. Átvezetés: A mai történetben egy kisfiú élete függött attól, hogy meghallja édesapja hangját és bízson benne.	Eszköz: kendők/sálak Térigény: Viszonylag nagy (osztályterem fele, közepe), bejárható tér akadályok nélkül. Megjegyzés: A gyermeknek ki kell szűrnie a saját nevét a többi elhangzó név közül. Csak arra kell figyelnie, akire bízta magát. A játék tapasztalata megalapozza az olvasmány üzenetét. TKGY 12. lecke 4. feladat TKEI 12. lecke 4. feladat

Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Olvasmányfeldolgozás hangos olvasással Adjuk oda az édesapa és a kislány szerepét egy-egy jól olvasó gyermeknek! Beszélgetés az olvasmányról a munkáltató tankönyv feladatának kérdései alapján Kik azok az emberek, akikben te bízatsz? Feladat és megbeszélés Aranymondás tanítása Vágjunk ki szürke papírból macskakő alakú négyzeteket/téglalapokat! Írjuk rá egyenként az aranymondás szavait! Adjuk oda a gyerekeknek, hogy próbálják meg sorrendbe rakni a földön egymás után! Ha kialakult a sorrend, távolítsuk őket egy-egy lépés távolságra! Festőszalag segítségével rögzítsük a földön! A gyerekek egyesével, lépésről lépésre haladjanak végig az úton, és memorizálják a szavakat! A bizalom útja: gyakorlat imádságra neveléshez A gyakorlat leírását a munkáltató tankönyvben olvashatjuk.	TKGY 12. lecke, 56. o. TKEI 12. lecke, 64. o. TKGY 12. lecke 1. feladat TKEI 12. lecke 1. feladat TKGY 12. lecke 2. feladat TKEI 12. lecke 2. feladat Javaslat: Adhatunk különböző instrukciókat a végighaladáshoz: • békajárás, • nyusziugrás, • gólyalépkedés Készíthetünk a macskakövekből ugróiskolát is. Kapcsolódó feladatok: TKGY 12. lecke 3. feladat TKEI 12. lecke 3. feladat TKGY 12. lecke 5. feladat TKEI 12. lecke 5. feladat
Aranymondás	„Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert Ő munkálkodik” (Zsolt 37,5)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	RÉ21 42: „Mint a szép híves patakra...” (14., TKGY 146. o. 20., TKEI 162. o.) RÉ21 390: „Várj, ember szíve, készen...” (TKGY 149. o. 19., TKEI 165. o. 19.) „Csak nyisd ki a szíved...” (TKGY 150. o. 20., TKEI 166. o. 20.) „Csak Benned, csak benned...” http://www.keresztenydalok.hu/enekek/csak_benned „Bízom Benned, Uram Jézus...” http://www.keresztenydalok.hu/enekek/megtekintes/5777	

	„Mint szarvas hús vízforrásra, úgy szomjazik...” http://www.keresztenydalek.hu/enekek/mintszarvashusvizforrasra RÉ21 105:5 „Ezt önekik azért mívelte...” BS 130: „Igazságnak napja, jöjj...” (dall. RÉ21 505: „Emlékezzünk e napon...”) BS 276:2.8.16. és 18. versei: „Emlékezzél meg...” (dall. RÉ21 561: „Szent vagy örökké...”) BS 284:1 „Ó, én édes, jó Istenem...”	
Házi feladat	A munkáltató tankönyv ki nem töltött feladatai.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

TKGY 56. o., TKEI 64. o.

A képen látható:

Sötét háttérben egy hajó fedélzetének részlete látszik, lent egy férfi, a magasban az árbócon egy fiú. Körülötte vihar, villámok, eső. A lent és fent között drámai távolság van, feszültség érződik a viharzó tenger és a villám, az ingó hajó miatt. A fiúnak le kell kerülnie az árbóckosárból, mert nagy veszélyben van.

A szöveg: a bizalomra teszi a hangsúlyt. A bizalom kétely nélküli hit. Kétoldalú jelenség, itt a fiú esetében feltételezhetjük, hogy magában is bízott és az apjában is. Az apa oldaláról nézve ő is elsősorban magában bízott, de bízott a fiában is. Önbizalom nélkül nem tudunk bízni másokban. Az Istenbe vetett bizalom megértését, átélését szolgálja a történet.

Instrukció a képolfvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Nézzétek meg a képet! Mit láttok? Hol történnek az események? Kiket látsz a képen? Mi történik?
- Milyen az időjárás? Milyen veszélyt jelent ez a hajóra, a hajón lévő emberekre?
- A fiú hol van? Miért kellett felmásznia az árbóckosárba?
- Ki lehet ott lenni az a férfi?

Olvassátok el a történetet és elemezzétek a fiú és az apa kapcsolatát!

- Milyen volt a hajó? Miért volt olyan veszélyes helyzetben ez a hajó a viharban?
- Kik a szereplői a történetnek?
- Mit csináltak az emberek a viharban? Miért volt a hajósina az árbóckosárban? Miért feledkeztek meg róla?
- Mit érzett a fiú a magasban?
- Mit mondott az apa?
- Mi történt?
- Hogy lehettek mindketten olyan biztosak abban, hogy a fiúnak nem esik baja az ugrás során?

- Szerinted mi a bizalom? Mondj rá példát! Voltál-e már hasonló helyzetben, mint a kis hajósina?

Feladatjavaslat az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert Ő munkálkodik”

- Mit jelenthet az, hogy hagyjad az Úrra utadat? Beszéljétek meg!
- Mit jelent az, hogy bízzál az Úrban? Gondolkodjatok!
- Mit jelent az, hogy az ÚR munkálkodik?
- Magatokban elmondhattok egy imát, azért, mert az ÚR segít nektek és bízhattok Benne!

1. Kapj el! Bizalomjáték

Alakítsunk párokat! Az egyik fél álljon háttal a társának! A hátul álló jelzésére kezdjen el az elől lévő hátraesni, bízzon abban, hogy a mögötte lévő elkapja! Próbáljunk meg azonos súlycsoportú gyermekeket párba rakni! Utána csere következik.

2. További bizalomjátékok

<http://letoltes.drama.hu/Tarolo/Jatekkonyv/vakvez.pdf>

Játék- és zenetár az RPI honlapján: <https://rpi-jatekok.reformatus.hu/#/gameshome>

3. Kezek támasza – mozgásterápiás játék

A gyerekeket megkérjük, hogy járkáljanak a térben. Ha már felvették a tempót, felszabadultak a járkálásban, feladatokat adunk:

- Keress valakit a jobb szemeddel, akit mindig szemmel tartasz! Járkálj úgy, hogy legyen mindig a látóteredben!
- Keress valakit, akit a bal szemeddel szemmel tartasz! Járkálj úgy, hogy legyen mindig a látóteredben!
- Haladj úgy, hogy mindkettőjüket szemmel tartod!
- Engedd el őket, haladj a térben!

Keress valakit, akinek a hátára teszed támogatóként a kezéd a két lapocka közé! Akit megtámasztanak, kicsit dőljön bele! Érezze, hogy van, akire ráhagyatkozzon! Haladjatok így egy darabig, majd keressen mindenki valaki mást!